

LBRIS

We know
books

BÂLCIUL DEȘERTĂCIUNILOR

WILLIAM MAKEPEACE THACKERAY

Traducere din limba engleză și note
SÎNZIANA MIHALACHE

LITERA
București

Cuprins

În spatele cortinei.....	5
I. Chiswick Mall	9
II. În care domnișoara Sharp și domnișoara Sedley se pregătesc să înfrunte viața	18
III. Rebecca față în față cu dușmanul	30
IV. Punguța de mătase verde	41
V. Dobbin al nostru.....	58
VI. Vauxhall.....	73
VII. Crawley din Queen's Crawley	90
VIII. Personal și confidențial.....	101
IX. Portrete de familie.....	114
X. Domnișoara Sharp începe să-și facă prieteni	124
XI. Simplitate ca în Arcadia	133
XII. Un capitol foarte sentimental	154
XIII. Sentimental și nu numai	166
XIV. Domnișoara Crawley la ea acasă.....	182
XV. În care soțul Rebeccăi apare pentru scurtă vreme	206
XVI. Scrisoarea de pe pernița de ace.....	217
XVII. Despre cum și-a cumpărat căpitanul Dobbin un pian.....	229
XVIII. Cine a cântat la pianul cumpărat de căpitanul Dobbin.....	240
XIX. Domnișoara Crawley și infirmiera.....	255
XX. În care căpitanul Dobbin face pe pețitorul	268

XXI. O ceartă despre o moștenitoare	280
XXII. O nuntă și o parte din luna de miere	291
XXIII. Căpitanul Dobbin urzește planuri.....	302
XXIV. În care domnul Osborne ia de pe raft Biblia familiei	310
XXV. În care toate personajele principale se gândesc că ar fi bine să plece din Brighton.....	326
XXVI. Între Londra și Chatham.....	349
XXVII. În care Amelia se alătură regimentului	358
XXVIII. În care Amelia năvălește în Țările de Jos	366
XXIX. Bruxelles	378
XXX. „Fata pe care am lăsat-o în urmă“	394
XXXI. În care Jos Sedley are grijă de sora lui	405
XXXII. În care Jos o ia din loc și războiul se încheie.....	420
XXXIII. În care rubedeniile domnișoarei Crawley sunt foarte îngrijorate din pricina ei.....	440
XXXIV. În care pipa lui James Crawley e aruncată afară.....	453

I

Chiswick Mall

Cândva, prin anii de început ai secolului nostru, într-o dimineață însorită de iunie, pe marea poartă de fier a pensiunii de fete al domnișoarei Pinkerton din Chiswick Mall își făcea apariția o încăpătoare trăsură de casă, care mergea cu patru mile pe oră, trasă de doi cai bine făcuți, cu harnașamente sclipitoare, mânată de un vizitiu bondoc, ce purta bicorn și perucă. Servitorul de culoare așezat pe capră, lângă vizitiul cel gras, își îndreptă picioarele crăcănate de îndată ce trăsura trecu de plăcuța de alamă pe care era gravat numele domnișoarei Pinkerton. Apoi coborî și trase de șnurul clopoțelului, iar la ferestrele înguste ale vechii și impunătoarei clădiri de cărămidă apărură vreo douăzeci de capete tinere. Pesemne că un ochi ager ar fi băgat de seamă chiar și năsucul roșu al distinsei domnișoare Jemima Pinkerton, care se iți de după niște ghivece cu mușcate de la fereastra salonului ei.

– E cumva trăsura doamnei Sedley, surioară? întrebă domnișoara Jemima. Tocmai a sunat la poartă Sambo, servitorul de culoare; iar vizitiul are o haină nouă, roșie.

– Ați terminat cu toate pregătirile pentru plecarea domnișoarei Sedley, domnișoară Jemima? întrebă însăși domnișoara

Pinkerton – femeia maiestuoasă, Semiramida¹ din Hammer-smith², prietena doctorului Johnson³ și aflându-se în corespondență cu însăși doamna Chapone⁴.

– Fetele s-au trezit la ora patru dimineața ca să-i facă bagajele, răspunse domnișoara Jemima. I-am pregătit și un snop de flori.

– Se spune un buchet, surioară Jemima! E mai elevat.

– Păi, e vorba de o mână de flori mare cam cât o claie de fân.

I-am pus Ameliei în cufăr două sticle de apă de micsandre pentru domnișoara Sedley, precum și rețeta după care se prepară.

– Și sper că ai făcut și o copie după contractul domnișoarei Sedley. Asta e, nu? Prea bine – nouăzeci și trei de lire și patru șilingi. Fii bună și scrie pe plic că e pentru domnul John Sedley, iar apoi sigilează biletul ăsta pe care i l-am scris soției lui.

În ochii domnișoarei Jemima, o scrisoare cu semnătura surorii ei era un obiect de mare preț, ca și cum ar fi fost o epistolă de la un cap încoronat. Doar atunci când fetele păraseau pensionul ori erau pe cale să se mărite, sau după ce sărmana domnișoară Birch murise de scarlatină, mai scrisese domnișoara Pinkerton personal familiilor elevelor ei. Iar domnișoara Jemima era de părere că dacă ceva putuse s-o consoleze pe doamna Birch pentru pierderea copilei sale, acelea fuseseră tocmai rândurile pline de pioșenie și de elocvență prin care domnișoara Pinkerton îi adusese la cunoștință evenimentul.

În situația de față, „biletul“ suna după cum urmează:

Mall, Chiswick, 15 iunie 18...

Stimată doamnă,

După șase ani petrecuți la Mall, am onoarea și plăcerea de a o reda pe domnișoara Amelia Sedley părinților ei ca

¹ Soția regelui Ninus, întemeietor al orașelor Ninive și Babilon (sec. I î.H.).

² Suburbie din vestul Londrei

³ Samuel Johnson (1709–1784) – scriitor englez, adesea numit „doctorul Johnson“, a cărui operă capitală este *Dicționarul limbii engleze* (1755), care a avut un impact foarte mare asupra evoluției limbii engleze moderne

⁴ Hester Chapone (1727–1801) – autoare de cărți cuprinzând sfaturi pentru femei

pe o tânără demnă să-și ocupe locul ce i se cuvine în sânul rafinatei și distinsei sale familii. Alegei domnișoare Sedley, ai cărei profesori au îndrăgit-o datorită sânguinței și cuminenției sale și a cărei fire împăciuitoare a făcut să fie prețuită atât de tovarășele ei mai tinere, cât și de cele mai în vârstă, nu-i vor lipsi virtuțile caracteristice tinerelor de familie nobilă din Anglia, nici însușirile firești care decurg din nașterea și din condiția ei socială.

Domnișoara s-a dovedit în stare să îndeplinească toate cerințele legate de domenii precum muzica, dansul, ortografia, broderia și lucrul de mână. Mai lasă mult de dorit la geografie și i se recomandă negreșit folosirea zilnică a spătarului ortopedic timp de patru ore în următorii trei ani, în vederea dobândirii unei conformații și a unei ținute atât de prețioase pentru o tânără domnișoară de lume.

În ceea ce privește valorile religioase și morale, domnișoara Sedley s-a dovedit vrednică să trăiască într-un așezământ care a fost onorat de vizita marelui nostru lexicograf, precum și de patronajul admirabilei doamne Chapone. La părăsirea pensionului, domnișoara Sedley este însoțită de dragostea colegelor ei și de cele mai bune urări din partea directoarei sale, care are onoarea de a semna,

A dumneavoastră preaplecătă, Barbara Pinkerton

P.S. Domnișoara Sharp o însoțește pe domnișoara Sedley. Se solicită în mod special ca domnișoara Sharp să nu rămână la Russel Square mai mult de zece zile. Distinsa familie în slujba căreia se află dorește să beneficieze de serviciile ei în cel mai scurt timp cu putință.

Terminând de așternut pe hârtie aceste rânduri, domnișoara Pinkerton înscrise numele ei și pe cel al domnișoarei Sedley pe pagina de gardă a *Dicționarului* lui Johnson – importanta lucrare pe care le-o dăruia întotdeauna elevelor sale la părăsirea școlii. Între copertă și prima pagină era pusă o copie din *Rânduri pentru o tânără domnișoară la părăsirea pensionului domnișoarei Pinkerton din Mall, scrise de regretatul*

Doctor Samuel Johnson. De altfel, numele lexicografului era mai tot timpul pe buzele acestei femei impunătoare, iar reputația și averea ei se datorau unei vizite pe care el o făcuse școlii.

La cererea surorii ei mai mari de a lua *Dicționarul* din bibliotecă, domnișoara Jemima scosese de pe raft două exemplare. După ce domnișoara Pinkerton termină de scris dedicația pe primul exemplar, Jemima i-l înmână, șovăind întrucâtva, pe cel de al doilea.

– Pentru cine e acesta, domnișoară Jemima? întrebă domnișoara Pinkerton cu glas deosebit de rece.

– Pentru Becky Sharp, răspuse Jemima tremurând din toate încheieturile în timp ce se întorcea cu spatele la sora ei, fiindcă pielea veștedă a feței și gâtului îi fusese cuprinsă fără veste de un val de roșeață. Pentru Becky Sharp, care pleacă și ea.

– DOMNIȘOARĂ JEMIMA! exclamă domnișoara Pinkerton, apăsând pe cuvinte. Ți-ai pierdut mințile? Pune *Dicționarul* la loc și vezi ca pe viitor să nu-ți mai iei o astfel de libertate!

– Dar costă doar doi penny nouăzeci, iar biata Becky o să fie foarte tristă dacă nu primește și ea unul.

– Trimite-o degrabă pe domnișoara Sedley la mine, ceru domnișoara Pinkerton, iar domnișoara Jemima nu mai îndrăzni să scoată nici o vorbă și se îndepărtă, emoționată și tulburată.

Tatăl domnișoarei Sedley era negustor la Londra și dispunea de o avere însemnată, pe când domnișoara Sharp era o elevă-pedagogă, pentru care domnișoara Pinkerton socotea că făcuse îndeajuns. Așadar, aceasta din urmă nu mai era dispusă să-i facă onoarea de a-i oferi *Dicționarul* la plecare.

Cu toate că scrisorilor directoarelor de pension nu trebuie să li se dea mai multă crezare decât vreunui epitaf de pe o piatră funerară, se întâmplă uneori ca persoana care părăsește această viață să merite cu adevărat toate laudele pe care pietrarul i le gravează deasupra osemintelor – cum că răposatul a fost un bun creștin, un bun părinte, fiu, soț, sau o bună soție, ce chiar lasă în urmă o familie neconsolată, care îi plânge

pierderea – la fel se întâmplă din când în când ca și în cazul institutelor de băieți sau de fete, un elev ori o elevă să merite pe deplin laudele aduse de un profesor nepărtinitor. Iar domnișoara Amelia Sedley era un astfel de caz special și nu numai că merita toate cuvintele de laudă scrise de domnișoara Pinkerton în mesajul ei, dar fusese înzestrată, pe deasupra, cu o mulțime de însușiri încântătoare, pe care acea Minervă cu nasul pe sus nu putea să le vadă din pricina deosebirii de rang și de vârstă dintre ea și eleva ei.

Domnișoara Amelia nu numai că era în stare să cânte ca o privighetoare sau precum doamna Billington¹, ori să danseze precum Hillisberg sau Parisot², să brodeze nemaipomenit de frumos și să scrie corect precum un dicționar, dar era înzestrată cu o inimă caldă, veselă, iubitoare, blajină și generoasă, câștigând dragostea tuturor celor din jur, de la zeita Minerva însăși la sărmana slujnică de la spălătorie sau la fiica cea chioară de un ochi a plăcintăresei căreia i se dăduse voie ca, o dată pe săptămână, să le vândă marfa ei fetelor de la pension. Dintre cele douăzeci și patru de domnișoare care învățau acolo, domnișoara Sedley avea douăsprezece prietene intime, foarte apropiate. Până și invidioasa domnișoară Briggs n-o vorbea niciodată de rău; trufașa și poruncitoarea domnișoară Saltire (nepoata lordului Dexter) îi recunoștea firea aleasă; iar domnișoara Swartz, bogata mulatră din St. Kitt's, cu părul creț ca lâna, se pornise pe plâns atât de rău în ziua plecării Ameliei, încât se văzuseră siliți să trimită după doctorul Floss, pentru ca acesta aproape s-o îmbete cu sărurile lui împotriva leșinului. Afecțiunea domnișoarei Pinkerton era, după cum se putea presupune având în vedere înalta ei poziție socială și alesele ei virtuți, liniștită și demnă. În schimb, domnișoara Jemima se smiorcăise deja de câteva ori gândindu-se la plecarea Ameliei, și dacă nu s-ar fi temut de sora ei, ar fi făcut chiar o criză de isterie precum bogata moștenitoare din St. Kitt's (care plătise

¹ Elizabeth Billington (1768-1818) – cântăreață de origine engleză, cea mai apreciată din timpurile sale. A debutat la opera din Dublin și a ajuns la Covent Garden.

² Domnișoarele Hillisberg și Parisot – renumite balerine din secolul al XIX-lea

taxă dublă). Totuși, luxul unei asemenea dureri le era permis doar elevelor. Buna Jemima se ocupa de toate chitanțele, de spălat, de cârpit, de gătitul budincilor, de frecatul tacâmurilor, de curățarea veselei de porțelan și de supravegherea servitorilor. Dar de ce s-o mai pomenim? Probabil că n-o să mai auzim de ea în veci de veci, iar odată ce uriașele porți de fier o să se închidă în urma ei, atât ea, cât și îngrozitoarea ei soră n-o să mai apară niciodată în spațiul acestei mărunte lumi în care se desfășoară povestirea noastră.

Dar cum urmează să ne întâlnim foarte des cu Amelia, nu strică să amintim de la bun început că era o ființă minunată. Și e un mare noroc, atât în viață, cât și în romane, în care abundă (mai ales în acestea din urmă) ticăloși de speța cea mai joasă, să avem mereu drept tovarășă o persoană atât de neprihănită și de bună la suflet. Ea nefiind o eroină, nu e nevoie s-o descriem. Însă mă tem că nasul îi era mai scurt decât s-ar fi convenit și că avea obrajii prea rotunzi și prea îmbujorați pentru o eroină. Dar acea rumeneală era, de fapt, dovada unei sănătăți înfloritoare, iar pe buze îi înflorea cel mai proaspăt surâs. Ochii îi scânteiau de cea mai vie și mai neprefăcută voie bună, afară, ce-i drept, de clipele în care erau plini de lacrimi, ceea ce se întâmpla mult prea des. Asta, pentru că biata fată plângea atât pentru un canar mort sau pentru un șoarece pe care o pisică pusese laba, în sfârșit, cât și pentru felul în care se încheia vreun roman, oricât de prostesc va fi fost acesta. Iar atunci când cineva îi spunea vreo vorbă grea, când se găsea cineva atât de crud ca s-o certe, ei bine, cu atât mai rău pentru cel în cauză. Până și austeră domnișoară Pinkerton, cu tot aerul ei de divinitate, încetase s-o mai mustre după ce încercase să facă asta o singură dată. Și, cu toate că nu înțelegea sensibilitatea sufletului omenesc mai mult decât înțelegea algebra, le poruncise o dată pentru totdeauna tuturor pedagogelor și profesorilor ca domnișoara Sedley să fie tratată cu cea mai mare blândețe, întrucât asprimea îi pune în primejdie sănătatea.

Astfel se face că în ziua plecării, împărțită între obiceiul ei de a râde și cel de a plânge, domnișoara Sedley era foarte nedumerită în privința purtării pe care ar fi trebuit s-o aibă.

Se bucura că mergea acasă, și totuși era nespuse de îndurerată că părăsea pensionul. În ultimele trei zile, micuța Laura Martin, orfana, se ținuse după ea precum un cățeluș. Amelia fusese silită să facă și, respectiv, să primească cel puțin paisprezece cadouri – asta, pe lângă cele paisprezece făgăduieli solemne de a scrie în fiecare săptămână.

– Să-mi trimiți scrisorile pe adresa bunicului meu, contele Dexter, o sfătuisese domnișoara Saltire (care, la drept vorbind, umbla îmbrăcată destul de jerpelit).

– Nu lua seama la prețul mărcilor poștale, ci scrie-mi zilnic, draga mea! îi ceruse impetuoasa domnișoară Swartz, altminteri generoasă și cu suflet iubitor.

Iar micuța orfană Laura Martin, care tocmai învăța să scrie cu litere rotunde, o luase de mână și-i spusese, privind-o cu ochi visători:

– Amelia, ori de câte ori o să-ți scriu, o să-ți spun „mami“!

Nu mă îndoiesc o clipă că JONES, atunci când o să citească această carte la club, o să spună despre toate amănuntele astea că sunt de-a dreptul prostesti, banale, aiurite și ultra-sentimentale. Da, deja mi-l închipui pe Jones (cam aprins la față după ce a mâncat cotlete de berbec și a băut o jumătate de stacană de vin), scoțând creionul și scriind sub cuvintele „prostesti“, „aiurite“ și așa mai departe, observația lui: „FOARTE ADEVĂRAT“. Însă el e un renumit om de geniu, care admiră tot ce e măreț și eroic în viață și în romane, așa că e mai bine ca, odată prevenit, să-și vadă de drum.

Așadar, florile, cadourile, cuferele și cutiile de pălării ale domnișoarei Sedley fiind stivuite în trăsura de domnul Sambo, laolaltă cu un cufăraș îmbrăcat într-o piele de vacă roasă de trecerea vremii, pe care era ținută îngrijit cartea de vizită a domnișoarei Sharp, cufăraș înmănat de Sambo vizitiului cu un rânjet la care acesta din urmă răspunse cu asupra măsură, sosi și ora plecării. Tristețea acelor clipe fu oarecum zăgăzuită de admirabilul discurs de despărțire al domnișoarei Pinkerton către eleva ei. Nu că acele cuvinte ar fi făcut-o pe Amelia să cadă în meditații filosofice sau că argumentele aduse ar fi înarmat-o cu mai multă liniște lăuntrică, dar fiind peste măsură

de plictisitoare, de pompoase și de seci, iar pe de altă parte, domnișoara Sedley temându-se crunt de directoare, biata fată nu îndrăzni să-și dea pe față durerea. În salon se aduseră o prăjitură cu anason și o sticlă de vin, ceremonie care de obicei avea loc cu prilejul vizitelor părinților, iar după ce toată lumea se servi, domnișoara Sedley primi îngăduința să plece.

– Becky, du-te și ia-ți rămas-bun de la domnișoara! îi spuse Jemima unei tinere pe care nimeni n-o băgase în seamă și care cobora pe scară cu o cutie de pălării în mână.

– Cred că așa trebuie să fac, răspunse domnișoara Sharp cu glas liniștit, spre uimirea domnișoarei Jemima.

Apoi aceasta dintâi ciocăni la ușa directoarei și primi îngăduința de a intra. Înaintând cu desăvârșită seninătate, rosti în franțuzește, cu un accent desăvârșit:

– *Mademoiselle, je viens vous faire mes adieux.*¹

Domnișoara Pinkerton nu înțelegea franceza, ci doar îi diriguia pe cei care o știau. Dar își mușcă buzele, își dădu pe spate capul înzestrat cu un nas roman și încununat cu un ditamai turbanul impunător, după care spuse:

– Domnișoară Sharp, vă doresc să aveți o dimineață plăcută!

Vorbind astfel, Semiramida din Hammersmith flutură din mână atât în semn de adio, cât și ca să-i dea domnișoarei Sharp prilejul să-i scuture degetele întinse anume în acest scop.

Însă domnișoara Sharp se mulțumi să-și împreuneze mâinile, să-și întipărească pe față un zâmbet înghețat și să se încline, refuzând să accepte onoarea. Văzând asta, Semiramida împunse aerul cu turbanul ei, mai indignată ca niciodată. De fapt, se dădu o mică luptă între domnișoara tânără și cea bătrână, aceasta din urmă fiind învinsă.

– Dumnezeu să te binecuvânteze, copila mea! spuse directoarea, îmbrățișând-o pe Amelia și uitându-se urât, peste umărul fetei, la domnișoara Sharp.

– Haide, Becky, murmură domnișoara Jemima, alarmată, trăgând-o pe tânără după ea, iar apoi ușa salonului se închise în urma lor pentru totdeauna.

După aceea veni și scena despărțirii de la parter, scenă ce nu poate fi redată în cuvinte. În vestibul se adunaseră toți servitorii, toate prietenele apropiate ale Ameliei, dimpreună cu celelalte domnișoare, precum și profesorul de dans, sosit în ultima clipă. Vânzoleală, îmbrățișări, sărutări, smiorcăieli și exclamațiile isterice ale domnișoarei Swartz, din camera ei, cu neputință de redat în cuvinte și pe care orice inimă simțitoare le-ar trece cu vederea. În cele din urmă, îmbrățișările luară sfârșit – da, domnișoara Sedley se despărți de prietenele ei. Domnișoara Sharp deja urcase pe tăcute în trăsura, cu câteva minute în urmă. Nimeni nu plângea că se despărțea de ea.

Sambo, cel cu picioarele strâmbe, trânti ușa trăsorii în urma tinerei sale stăpâne, care încă se smiorcăia, iar apoi se urcă în spate.

– Stați! strigă domnișoara Jemima, alergând spre poartă cu un pachet în mână. Draga mea, iată niște sendvișuri, fiindcă la un moment dat o să ți se facă foame, îi spuse ea Ameliei. Becky, dragă, uite o carte pentru tine! E *Dicționarul* lui Johnson. Știi că nu poți să ne părăsești fără să-l iei. La revedere! Dă-i bice, vizitiu! Domnul să vă aibă în pază!

După aceea, preabuna femeie se întoarse în grădină, emoționată la culme.

Dar, vai! Nici nu apucă bine vizitiul să dea bice cailor, că domnișoara Sharp își arată obrazul palid la fereastra trăsorii și aruncă volumul înapoi în grădină. Jemima aproape că leșină, îngrozită.

– N-aș fi crezut niciodată... câtă neobrăzare..., îngăimă ea, atât de tulburată încât nici nu-și mai isprăvi spusele.

Trăsura se îndepărtă; porțile uriașe se închiseră; clopoțelul sună pentru ora de dans. Lumea se așternea la picioarele celor două domnișoare. Prin urmare, ne luăm adio de la Chiswick Mall.

¹ Domnișoară, am venit să-mi iau rămas-bun. (în limba franceză în original)